

Aleksandra Ludwicka

Uniwersytet Łódzki

 <https://orcid.org/0009-0003-9032-6126>

NARRACJA O SPOŁECZNOŚCI LGBTQ+ W „NASZYM DZIENNIKU”

Celem analizy jest przedstawienie, w jaki sposób „Nasz Dziennik” ukazuje osoby ze społeczności LGBTQ+, ze szczególnym uwzględnieniem językowych sposobów manipulacji, za pomocą których autorzy artykułów prezentują środowisko osób nieheteronormatywnych. Zakłada się, że narracja w badanych tekstach prowadzona jest według określonych przekonań światopoglądowych, nieobiektywnie, fakty naukowe poddawane są ideologicznym interpretacjom, podyktowanym osobistymi, konserwatywnymi poglądami. Materiał badawczy stanowią wybrane artykuły opublikowane w „Naszym Dzienniku” w 2023 roku. Wykorzystano metodę analizy lingwistycznej.

Współczesność daje duże możliwości docierania do informacji. Jednak pomimo wielości mediów pozwalających zorientować się w sytuacji na świecie obiektywizm i rzetelność środków masowego przekazu nie są wcale kwestią oczywistą. Dlatego ważne jest, by w dobie mediów podporządkowanych władzom, przychylnych konkretnym poglądom politycznym, a wrogich innym dostrzegać, w jaki sposób wpływa się na opinię publiczną.

„Nasz Dziennik” to gazeta wydawana od 1988 roku. Ma charakter katolicko-narodowy i jest związana z Radiem Maryja i telewizją Trwam, powstała z inicjatywy Tadeusza Rydzyka¹. Porusza różne tematy, między innymi społeczne, w których pojawiają się liczne wypowiedzi dotyczące społeczności LGBTQ+. Autorzy artykułów reprezentują światopogląd radykalnie prawicowy, przekazywane treści kierowane są do czytelnika o takim samym spojrzeniu na świat, do grupy, która oczekuje, iż będą w jednoznaczny sposób kategoryzowały tematy, zachowania uznane przez tę społeczność za antychrześcijańskie.

¹ *Nasz Dziennik*, Gazeta.pl, <https://wiadomosci.gazeta.pl/nasz-dziennik> (dostęp: 17.07.2025).

Między perswazją a manipulacją

Perswazja, jak stwierdza Marek Tokarz, polega na nakłanianiu, czyli na stosowaniu różnych form komunikacji argumentacyjnej. Bez niej nie byłaby możliwa żadna forma współpracy. Korzystając z perswazji, nadawca chce w sposób jawny przekonać swojego rozmówcę do zmiany. Tokarz przytacza ogólne założenia badaczy, którzy stwierdzają, iż perswazja ściśle wiąże się ze zjawiskiem komunikacji, a wyraźne rozgraniczenie tych założeń jest niemożliwe. Jako przykład prostego, ale bardzo istotnego aktu perswazyjnego autor podaje dostosowanie wypowiedzi do okoliczności, co w znaczący sposób wpływa na jej odbiór². Terminem „manipulacja” zaś określa się zachowanie, w którym odbiorca jest nieświadomy wywieranego na nim wpływu.

Irena Kamińska-Szmaj powołuje się na językoznawców twierdzących, że wypowiedzi perswazyjne mogą mieć charakter ukryty. W takim wypadku jedynie osoba postronna, obserwująca akt komunikacji, jest w stanie stwierdzić, czy mamy do czynienia z perswazją, czy manipulacją. Badaczka przygląda się także leksemowi „manipulacja”. Zwraca uwagę na nieostrość jego znaczenia, które często podlega wartościowaniu negatywnemu, a co za tym idzie – nie jest naukowo obiektywne³.

Termin homoseksualizm

Wielki słownik języka polskiego definiuje termin „homoseksualizm” następująco: „cecha człowieka lub zwierzęcia odczuwającego pociąg seksualny do osobników tej samej płci”⁴. W połączeniach, które rejestruje słownik, można odnaleźć: „homoseksualizm księży, homoseksualizm wśród duchownych, wśród kobiet [...] wśród zwierząt, homoseksualizm i aborcja; celibat i homoseksualizm”⁵, a także czasowniki takie jak „leczyć, potępiać, propagować, ukry-

² M. Tokarz, *Argumentacja, perswazja, manipulacja. Wykłady z teorii komunikacji*, Gdańsk 2006, s. 194–201.

³ I. Kamińska-Szmaj, *Propaganda, perswazja, manipulacja: próba uporządkowania pojęć*, [w:] *Manipulacja w języku*, red. P. Krzyżanowski, P. Nowak, Lublin 2004, s. 20–25.

⁴ *Homoseksualizm*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/47024/homoseksualizm> (dostęp: 17.07.2025).

⁵ Ibidem.

wać homoseksualizm”⁶. Widać zatem tendencję użytkowników języka do kojarzenia homoseksualizmu z pewnymi zjawiskami, o których mówią także cytaty podane przez WSJP: „Ojciec nie wiedział o moim homoseksualizmie. Jak ognia bałem się, że kiedyś się dowie, i nawet psychoanaliza i aprobatą doktora nie przekonały mnie do ujawnienia przed ojcem moich skłonności”⁷.

Słownik języka polskiego PWN określa homoseksualizm jako: „pociąg seksualny do osób tej samej płci”⁸, natomiast połączenia wyrazowe nie zostają w nim uwzględnione. Analogicznie heteroseksualizm to: „odczuwanie popędu płciowego do osób płci przeciwnej”⁹. Autorzy artykułów prasowych, które przeanalizowano, w różny sposób definiują homoseksualizm. Łączą go ze zjawiskami, które w ich przekonaniu niosą ze sobą podobne konotacje, co niejednokrotnie odbiega od prawidłowego rozumienia tego terminu.

Operator metatekstowy „tzw.”

O komentarzu metatekstowym „tzw.” WSJP podaje następującą informację: „Używane przed określeniami, wobec których piszący się dystansuje, lub takimi, które powinny być rozumiane umownie, uzyskały nową nazwę, są nieznane czytelnikowi albo zostały użyte ironicznie”¹⁰. Można zatem stwierdzić, iż komentarz metatekstowy „tzw.” używany przez autorów „Naszego Dziennika” stawia ich w opozycji do przywoływanych problemów: „Szczególne dyskusje budziła kwestia obniżenia wieku uprawniającego do wystąpienia o tzw. zmianę płci z 18 do 16 lat”¹¹. Skrót „tzw.” jest istotny w tym kontekście, gdyż ukazuje subiektywny stosunek autora, który do sformułowania „zmiana płci”, dodaje „tak zwaną”, co sugeruje, iż nie jest to w jego mniemaniu istotny problem. Zastosowany komentarz metatekstowy pełni funkcję umniejszającą. Podobnie dzieje się w innym fragmencie artykułu: „Rozsądni ludzie zauważają, że prawo do tzw. samoidentyfikacji własnej płci doprowadzi do ogromnego chaosu i dewastacji społeczeństwa – mówi »Naszemu Dziennikowi«

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ *Homoseksualizm*, SJP, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/homoseksualizm.html> (dostęp: 17.07.2025).

⁹ *Heteroseksualizm*, SJP, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/heteroseksualizm.html> (dostęp: 17.07.2025).

¹⁰ *Tzw.*, WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/6996/tzw (dostęp: 17.07.2025).

¹¹ PAP, *Weto dla genderowej ustawy*, „Nasz Dziennik”, 18.01.2023.

Ewa Kowalewska, prezes Human Life International Polska¹². Zastosowany ponownie metatekstowy komentarz połączony z „samoidentyfikacją własnej płci” ma za zadanie ukazać nieistotność owego problemu, co zostaje wzmocnione przytoczeniem wysokiej funkcji mówczyni, a więc autorytetu. Warto zwrócić uwagę także na wyrażenie „rozsądni ludzie” sugerujące, iż każdy, kto nie zgadza się ze zdaniem autora, do rozsądnych nie należy.

Z nieco inną funkcją operatora metatekstowego „tzw.” mamy do czynienia w kolejnym z analizowanych tekstów.

Wójt gminy Tuszów Narodowy Andrzej Głaz zwraca uwagę, że według informacji uzyskanej z Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie gmina nie będzie mogła otrzymać unijnych środków finansowych z racji podtrzymywania przez nią tzw. uchwały anty-lgbt. W jego ocenie to próba wymuszenia zmiany deklarowanego przez gminę stanowiska jednoznacznie sprzeciwiającego się antykulturze gender¹³.

Komentarz metatekstowy pełni tutaj funkcję obronną przed potencjalnymi konsekwencjami spowodowanymi przyznaniem się do podpisania takiej ustawy. W świetle prawa bowiem uchwały „anty-LGBT” podjęto bez podstawy prawnej¹⁴, zatem podtrzymywanie stanowiska popierającego takowe akty skutkuje wstrzymaniem środków unijnych. Wójt gminy, z którym „Nasz Dziennik” rozmawia, wprowadza narrację, według której „tak zwane” uchwały anty-LGBT nie naruszają niczyjej godności. Użyte sformułowanie „antykultura” stanowi opozycję dla często przywoływanej kultury gejowskiej. Autor kulturę rozumianą jako „duchowy i materialny dorobek społeczności żyjącej w jakimś czasie na określonym terenie”¹⁵ dezawuuje za pomocą przedrostka „anty”, wyrażając w ten sposób swój sprzeciw wobec „ideologii” gender.

W kolejnym przykładzie komentarz metatekstowy ponownie pełni funkcję umniejszającą, został on jednak użyty w połączeniu z „korektą płci”. „W dobie postępującego w Europie procesu starzenia się społeczeństwa fińska Lewica zamiast stawiać na rodzinę i demografię eksperymentuje z tzw. korektą płci”¹⁶. Leksemy „korekta” oraz „zmiana” są używane wymiennie, co może świadczyć

¹² Ibidem.

¹³ Z. Baranowski, *Samorządy pod pręgierzem*, „Nasz Dziennik”, 31.01.2024.

¹⁴ Ł. Starzewski, *RPO: uchylić uchwały „anty-LGBT” tam, gdzie jeszcze obowiązują. 30 samorządów tak zrobiło*, BIP RPO, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-uchwal-y-anty-lgbt-samorzady-odpowiedzi-kolejne> (dostęp: 17.07.2025).

¹⁵ *Kultura*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/3479/kultura/1579575/dorobek-cywilizacji> (dostęp: 17.07.2025).

¹⁶ J. Sądej, *Ideologiczny eksperyment*, „Nasz Dziennik”, 6.02.2023.

o niewiedzy lub ignorancji autora, który ukazuje swój brak obeznania w temacie transpłciowości. „Tzw. korekta płci”, która w zamysłu ma przywoływać konotacje negatywne, zostaje zestawiona z wartościami absolutnymi, jak rodzina, co ma na celu przekonanie odbiorcy, iż korekty płci są zagrożeniem dla rodziny.

„Tzw.” odnoszony bywa także do małżeństw:

W rzeczywistości pod płaszczykiem troski o dobro najmłodszych Unia chce za jednym legislacyjnym zamachem narzucić wszystkim państwom członkowskim uznanie tzw. małżeństw jedнопłciowych, homoadopcji, a nawet handlu ludźmi, nazwanego dla komercyjnych potrzeb surogacją¹⁷.

Komentarz metatekstowy został w tej wypowiedzi połączony z „małżeństwami jedнопłciowymi”, co sugeruje, iż takowe nie istnieją lub stanowią wymysł, którego autor artykułu nie popiera. Zostało także zastosowane połączenie „homoadopcje”, które w wyraźny sposób ma rozgraniczyć adopcje dokonywane przez osoby heteroseksualne (a połączenie „heteroadopcje” nie jest stosowane). Określenia te nie bez przyczyny zostały umieszczone obok „handlu ludźmi”, co wzmacnia poczucie kryminalizacji tych zjawisk.

Homoseksualizm jako ideologia

„Ideologia” według WSJP to: „zespół poglądów i przekonań dotyczących świata, życia społecznego i postaw etycznych charakteryzujący określoną grupę ludzi”¹⁸. Jest to zatem leksem, który teoretycznie niesie ze sobą obiektywne konotacje. Warto jednak zwrócić uwagę na kolokacje rejestrowane przez Narodowy Korpus Języka Polskiego. Odnajdujemy tam połączenia takie jak: „ideologia marksizmu”, „ideologia komunistycznej partii”, „ideologia nacjonalistyczna”, „ideologia śmierci”¹⁹. Natomiast wyszukiwarka monco.frazeo.pl

¹⁷ R. Stefaniuk, *Perfidna strategia*, „Nasz Dziennik”, 18–19.02.2023.

¹⁸ *Ideologia*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/37970/ideologia> (dostęp: 17.07.2025).

¹⁹ *Ideologia*, NKJP, http://www.nkjp.uni.lodz.pl/index_adv.jsp?query=ideologia&Submit=%C2%A0%C2%A0%C2%A0%C2%A0SZUKAJ%C2%A0%C2%A0%C2%A0&span=0&preserve_order=true&perpage=100&sort=srodek&second_sort=srodek&groupBy=---&groupByLimit=1&m_style=---&m_channel=---&m_date_from=RRRR&m_date_to=RRRR&m_nkjpSubcorpus=balanced&m_title_mono=&m_title_mono_NOT=&m_paragraphKWs_MUST=&m_paragraphKWs_MUST_NOT=&m_text_title=&dummystring=%C4%85%C4%84%C4%87

podaje, iż najczęściej odnotowywaną ideologią jest gender²⁰. Widać zatem pewne społeczne uwarunkowania tego terminu. Leksem „ideologia”, choć z definicji obiektywny, ze względu na swoją łączliwość niesie ze sobą konotacje negatywne. *Poradnik: jak mówić i pisać o grupach narażonych na dyskryminację*, który powstał z inicjatywy agencji FleishmanHillard, we współpracy z prof. dr hab. Ewą Kołodziejczyk, pod patronatem Rady Języka Polskiego i Rzecznika Praw Obywatelskich, zwraca uwagę, iż nie istnieje „ideologia LGBT”, gdyż jest to zwrot dehumanizujący, a LGBT+ to po prostu ludzie²¹.

W kontekście trwającej debaty nad zakazem tzw. terapii konwersyjnych w Szkocji głos zabrały tamtejsze środowiska kościelne. Biskupi szkoccy wyrazili zaniepokojenie kierunkiem, w jakim zmierzają planowane regulacje prawne. W swoim oświadczeniu podkreślili, że proponowane przepisy mogą nieść poważne konsekwencje dla wolności religijnej i swobody wypowiedzi.

Ideologiczny totalitaryzm. Szkoccy biskupi ostrzegają przed usankcjonowaniem zakazu „terapii konwersyjnych”. Planowane przez władze przepisy mogą doprowadzić do kryminalizacji wszelkich prób udzielenia pomocy osobom lgbt. Taki zakaz to ograniczenie wolności słowa i uderzenie w wolność religijną oraz duszpasterską pracę Kościoła²².

Wypowiedź dotyczy wprowadzenia przez szkocki rząd ustawy zakazującej podejmowania prób leczenia homoseksualizmu, co wywołało sprzeciw Kościoła. Totalitaryzm rozumiany jako „forma rządów, w której władzę sprawuje jedna partia, obowiązuje jedna ideologia, a państwo kontroluje życie obywateli i zwalcza opór i niezadowolenie, stosując przemoc”²³ przybiera w wypowiedzi charakter ideologiczny. W roli ofiary autor umieszcza Kościół

%C4%86%C4%99%C4%98%C5%82%C5%81%C5%84%C5%83%C3%B3%C3%93%C5%9B%C5%9A%C5%BA%C5%B9%C5%BC%C5%BB (dostęp: 17.07.2025).

²⁰ *Ideologia*, Monco, http://monco.frazeo.pl/collos?q=ideologia&o=on&sf=0&o=on&col_rows=10000&col_start=0&colPos=%5BA-Za-z%5D.*&customColPos=&colPosit=-5&colPosit=-4&colPosit=-3&colPosit=-2&colPosit=-1&colPosit=1&colPosit=2&colPosit=3&colPosit=4&colPosit=5&colMF=2&dq=&checkbox-toggle=on&f=&t=&p=1&sd=2024-05-19+13%3A43%3A13&l=20 (dostęp: 17.07.2025).

²¹ *Poradnik: jak mówić i pisać o grupach narażonych na dyskryminację. Etyka języka i odpowiedzialna komunikacja*, cz. I, s. 10, <https://etykajęzyka.pl/> (dostęp: 17.07.2025).

²² K. Gajkowski, *Ideologiczny totalitaryzm*, „Nasz Dziennik”, 19.01.2023.

²³ *Totalitaryzm*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/30198/totalitaryzm> (dostęp: 17.07.2025).

katolicki, a ograniczenia wolności mają dotyczyć zakazu udzielenia pomocy osobom LGBTQ+. Autor zatem odwraca role, w których to niemożność wykonania „terapii konwersyjnych”, mających na celu wyleczenie homoseksualizmu, jest opresją kierowaną w stronę Kościoła. Zastosowanie leksemu „kryminalizacja” wzmacnia poczucie niesprawiedliwości, która dotyka osoby chcące udzielić pomocy.

W kolejnym przykładzie leksem „ideologia” zostaje połączony z szeroko pojętym słowem „gender”, które w zamyśle autora konotuje negatywne skojarzenia, jednak według słownika ma charakter neutralny. „Z taką dezaprobatą spotkały się też stanowiska samorządów w Polsce, które ośmieliły się stanąć w obronie dzieci przed ideologią gender”. Przywołanie dzieci, których należy bronić, silnie akcentuje opozycję „my i oni”, w której to przed „nimi”, tzn. społecznością LGBTQ+, należy bronić najmłodszych. Do tej samej grupy nawiązuje pośrednio także kolejny fragment: „Treści tradycyjnych bajek zostały przez nią zmodyfikowane tak, aby odpowiadały założeniom ideologii gender. Główne postacie przedstawionych przez nią opowieści były np. osobami homoseksualnymi”²⁴. Autor odnosi się do gender w sposób nacechowany negatywnie, zestawiając go z tradycyjną wartością, jaką jest bajkowy kanon. Zmodyfikowane opowieści opisywały bohaterów o orientacji homoseksualnej, co miało wzbudzić sprzeciw czytelnika, szczególnie w kontekście zmian dotyczących wizerunku postaci znanych z klasycznych narracji.

Presupozycja

Jak podaje *Encyklopedia języka polskiego*, presupozycja to:

narzucana przez nadawcę wypowiedzi część niedyskutowalnej wiedzy o rzeczywistości, niezbędna by odbiorca mógł to wypowiedzenie zrozumieć [...] W szerszym znaczeniu presupozycją jest każda informacja niewyrażona w zdaniu, ale wynikająca z jego treści²⁵.

Małgorzata Lisowska-Magdziarz stwierdza, iż dzięki presupozycji rozmówcy mogą wypowiadać różne sądy bez skomplikowanych wyjaśnień. Zwraca jednak uwagę na istnienie presupozycji fałszywych lub wątpliwych, które prowadzą do przyjęcia przez czytelnika za niepodważalny fakt czegoś,

²⁴ U. Wróbel, *Sędziowie uwikłani w ideologię*, „Nasz Dziennik”, 3.02.2023.

²⁵ *Presupozycja*, [w:] *Encyklopedia języka polskiego*, red. S. Urbańczyk, oprac. M. Kucała, Wrocław–Warszawa–Kraków 1991, s. 266.

co nie jest informacją prawdziwą lub sprawdzoną²⁶. Twórcy artykułów wielokrotnie wykorzystują presupozycję, by w sposób niebezpośredni pisać o założeniach zgodnych z ich systemem wartości.

Honorarium na promocję gender. [...] Chodzi o wymienienie środowisk, które doświadczyły nienawiści, i wymienienia Żydów, Afrykanów i... ludzi lgbt+. Uważam, że umieszczenie wśród wymienionych tego ostatniego środowiska w powiązaniu z użyciem tęczyowych opasek może być traktowane jako wprowadzenie do audycji elementów marketingowych – wskazuje prof. Janusz Kawecki²⁷.

Autor artykułu stosuje leksem „promocja”, który według WSJP oznacza „działania zmierzające do tego, by ktoś lub coś stało się popularne”²⁸. WSJP definiuje „gender” jako „tożsamość płciową człowieka rozumianą jako zjawisko ukształtowane społecznie i kulturowo”²⁹. Promocja gender sugeruje, iż zostają podjęte działania, które mają na celu dążenie do wzrostu popularności tożsamości płciowej i kulturowej człowieka, co nie konotuje negatywnych skojarzeń, a prawdopodobnie wywołanie ich było celem Kaweckiego. Umieszczenie sformułowania „ludzie lgbt” po wielokropku w zestawieniu z dyskryminowanymi Żydami i Afrykanami służy ośmieszeniu usytuowania środowisk LGBTQ+ wśród społeczności doświadczających nienawiści.

Kontekst prawny został przywołany w kolejnym przykładzie:

Weto dla genderowej ustawy. Brytyjski rząd zdecydował o zablokowaniu przyjętego przez szkocki parlament liberalnego projektu ustawy o uznaniu płci. Przewiduje on, że prawna zmiana płci będzie wymagała jedynie deklaracji danej osoby, bez badań medycznych [...], co z kolei grozi powstaniem „turystyki genderowej”, czyli przenoszenia się w celu wykorzystywania prawnej zmiany płci w takich celach, jak zasiłki, emerytury czy miejsca w szpitalach³⁰.

Ustawa według WSJP oznacza „powszechnie obowiązujący akt prawny, uchwalany przez najwyższe władze państwowe, dotyczący określonej dziedziny”³¹.

²⁶ M. Lisowska-Magdziarz, *Analiza tekstu w dyskursie medialnym*, Kraków 2006, s. 86.

²⁷ J. Sądej, *Sylwester z propagandą lgbt*, „Nasz Dziennik”, 4.01.2023.

²⁸ *Promocja*, WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/13386/promocja (dostęp: 17.07.2025).

²⁹ *Gender*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/52222/gender/5152989/tozsamosc> (dostęp: 17.07.2025).

³⁰ PAP, *Weto dla genderowej ustawy*, „Nasz Dziennik”, 18.01.2023.

³¹ *Ustawa*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/7487/ustawa> (dostęp: 17.07.2025).

W artykule opublikowanym przez „Nasz Dziennik” autor łączy ze słowem „ustawa” przymiotnik „genderowa”, czym sugeruje, iż społeczność LGBTQ+ posiada specjalne akty prawne, które w tym kontekście zostały zatrzymane. Określenie „zmiana płci” ukazuje ignorancję autora względem osób transpłciowych, ponieważ jest niepoprawne, sugeruje przeskok między dwiema możliwościami. W istocie poprawnym określeniem jest korekta płci lub tranzycja, osoby, które się jej poddają, dążą do zgodności płci biologicznej z mentalną³². Autor stosuje także sformułowanie „turystyka genderowa”, które wyjaśnia, ponownie odwołując się do „zmiany płci” jako negatywnego zjawiska, mogącego odbić się na ogóle społeczeństwa. Warto tutaj zaznaczyć, iż wszelkiego rodzaju „turystyki”, tzn. „turystyka genderowa”, „turystyka aborcyjna” czy „turystyka in-vitro” niosą ze sobą, w przekonaniu redakcji „Naszego Dziennika”, wartości antykatolickie.

Powoływanie się na autorytet

Autorytety pełnią niezwykle istotną rolę, a społeczeństwo jest podatne na wpływ człowieka cieszącego się uznaniem. Udowodnił to amerykański psycholog Stanley Milgram, przeprowadzając eksperyment, w którym badani, pod wpływem osoby, która w ich mniemaniu cieszyła się ogólnym poważaniem, wyrządzali krzywdę niewinnym „pacjentom”. Milgram stwierdził, iż całkowicie bezrefleksyjnie podchodzimy do poleceń wydawanych przez autorytety, czego potwierdzeniem jest ów eksperyment³³.

Robert Cialdini zauważa, że system autorytetów jest korzystny dla państw, gdyż bez nich świat skazany byłby na anarchię. Jako jeden ze sposobów wpajania ludziom posłuszeństwa wobec autorytetów badacz wskazuje przykazania religijne czy ludowe opowieści, które poznaje się od najmłodszych lat. O ile w początkowych latach życia posłuszeństwo wobec autorytetów, jakimi są rodzice, ma korzystny wpływ, o tyle z czasem zaczyna być groźnym narzędziem, które zwalnia ludzi z myślenia i skłania do postępowania mechanicznego. Cialdini wskazuje także, że istotnym autorytetem są osoby posiadające tytuły naukowe. Zaznacza jednak, iż niekiedy posługują się nimi oszuści, np. w reklamach. W obliczu poleceń wydawanych przez osoby z tytułem zdobywanym

³² N. Wlizioł, *Tranzycja – na czym polega korekta płci?*, Twójpsycholog, <https://twojpsycholog.pl/blog/korekta-tranzycja-plci> (dostęp: 17.07.2025).

³³ S. Milgram, *Posłuszeństwo wobec autorytetu*, Warszawa 2009, s. 10–15.

latami nie analizujemy sądów, a bezrefleksyjnie podążamy za zdaniem uczonego, co potwierdzają eksperymenty przytaczane przez badacza³⁴.

Magdalena Wasylewicz zauważa, że istnieje zapotrzebowanie na „współczesny autorytet”, co jest wynikiem zmiany w pojmowaniu wartości. Stwierdza, że owa zmiana związana jest z pojawieniem się autorytetów medialnych, w obliczu których postrzeganie rodziców jako autorytetów nie jest już tak silne jak dawniej. Pojawia się problem braku odpowiednich wzorców społecznych³⁵. Osoby, na które powołuje się „Nasz Dziennik”, kreują się na „obrońców moralności”, jednak są stronnice, a ich poglądy należy określić jako radykalne.

– Dotychczas zakaz terapii konwersyjnej był ściśle wiązany z twierdzeniem, że skłonności homoseksualne są związane z uwarunkowaniem genetycznym. Ten mit jednak upadł w wyniku badań naukowych opublikowanych w piśmie „Nature”. To, że nie ma w materiale genetycznym zapisanych skłonności homoseksualnych, jest dziś po prostu wiedzą naukową – mówi „Naszemu Dziennikowi” ks. prof. Paweł Bortkiewicz TChR, teolog i moralista³⁶.

Z kolei dr Marcin Romanowski przypomina, że Solidarna Polska od lat ostrzegała przed ekspansją ideologii gender, która rozprzestrzeniła się zwłaszcza na szczeblu prawa międzynarodowego, gdzie w sposób przebiegły, zakulisowy i wyrachowany podejmowane są próby obejścia woli niezależnych narodów³⁷.

Autorzy artykułów stosują retoryczny zabieg, który polega na przywoływaniu argumentów wynikających z badań naukowych. W pierwszym tekście autorytetem jest ks. prof. Paweł Bortkiewicz – znamieny w tym kontekście jest fakt, iż profesorem jest ksiądz, który stosuje narrację pseudonaukową, zgodną światopoglądowo z wyznawaną przezeń religią. Drugi fragment z kolei powołuje się na doktora Marcina Romanowskiego. Warto jednak zwrócić uwagę, że jego słowa nie są tutaj zacytowane, a sparafrazowane.

³⁴ R. Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka*, Gdańsk 2000, s. 197–207.

³⁵ M. Wasylewicz, *Autorytety medialne – starcie czy wsparcie (?) autorytetów realnych współczesnej młodzieży*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny” 2016, t. 35, z. 1, s. 100–107.

³⁶ K. Gajkowski, *Ideologiczny totalitaryzm*, „Nasz Dziennik”, 19.01.2023.

³⁷ R. Stefaniuk, *Perfidna strategia*, „Nasz Dziennik”, 18–19.02.2023.

Zabiegi ortograficzne

Grupę społeczną składającą się z gejów, lesbijek, biseksualistów, osób transpłciowych i innych społeczności, jak zaznacza zespół FleishmanHillard, należy opisywać akronimem LGBTQ+³⁸. Istotne jest stosowanie wielkich liter, gdyż wymagają tego zasady poprawności językowej. Autorzy artykułów zamieszczanych w „Naszym Dzienniku” nieheteronormatywną społeczność zapisują małymi literami. Jest to element znaczący, gdyż ukazuje deprecjonowanie „przeciwnika”. Mimo tego, że taki zapis wiąże się z brakiem poprawności, jest stosowany przez autorów, co ukazuje ich brak wrażliwości oraz ignorancję względem grupy, o której piszą: „Trybunał Sprawiedliwości w Strasburgu po raz kolejny potwierdził, że priorytetem jest dla niego wymuszanie na państwach europejskich nadawania przywilejów dla środowisk lgbt”³⁹.

*

„Nasz Dziennik” to gazeta kierowana do konkretnej grupy odbiorców, osób o konserwatywnych poglądach. Autorzy artykułów stosują językowe manipulacje, które mają ukierunkować poglądy czytelnika. Teksty dotyczące społeczności LGBTQ+ są tendencyjne i ukazują ją jako wroga, przed którym należy się bronić. Manipulacja polega między innymi na stosowaniu metatekstowych komentarzy umniejszających problemy „drugiej strony” czy leksemu „ideologia”, który ma przywołać negatywne konotacje związane z nieheteronormatywnością. Autorzy stosują liczne presupozycje, dzięki którym mogą nie wprost przekazywać treści obraźliwe względem wspomnianej grupy. W przytoczonych fragmentach można odnaleźć także powoływanie się na autorytet, dzięki czemu zwiększa się siła ich oddziaływania. „Nasz Dziennik” ma docelową grupę odbiorców, do której kierowane się treści zgodne z przyjętym przez gazetę dyskursem. Twórcy artykułów posługują się manipulacją, chcąc przybliżyć czytelnikom o takim samym, radykalnym poglądzie sądy niemające poparcia w rzeczywistości. Trudno zatem mówić o obiektywizmie „Naszego Dziennika”, zaprezentowany materiał dowodzi, że za pomocą różnych środków językowych gazeta dewaluje społeczność LGBTQ+, fałszując przy tym rzeczywistość.

³⁸ *Poradnik: jak mówić i pisać...*, s. 10.

³⁹ U. Wróbel, *Sędziowie uwikłani w ideologię*, „Nasz Dziennik”, 3.02.2023.

Bibliografia

- Baranowski Z., *Samorządy pod prężeniem*, „Nasz Dziennik”, 31.01.2024.
- Cialdini R., *Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka*, Gdańsk 2000.
- Gajkowski K., *Ideologiczny totalitaryzm*, „Nasz Dziennik”, 19.01.2023.
- Gender, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/52222/gender/5152989/tozsamosc> (dostęp: 17.07.2025).
- Heteroseksualizm, SJP <https://sjp.pwn.pl/slowniki/heteroseksualizm.html> (dostęp: 17.07.2025).
- Homoseksualizm, SJP, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/homoseksualizm.html> (dostęp: 17.07.2025).
- Homoseksualizm, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/47024/homoseksualizm> (dostęp: 17.07.2025).
- Ideologia, Monco, http://monco.frazeo.pl/collos?q=ideologia&o=on&sf=0&o=on&col_rows=10000&col_start=0&colPos=%5BA-Za-z%5D.*&customColPos=&colPosit=-5&colPosit=-4&colPosit=-3&colPosit=-2&colPosit=-1&colPosit=1&colPosit=2&colPosit=3&colPosit=4&colPosit=5&colMF=2&dq=&checkbox-toggle=on&f=&t=&p=1&sd=2024-05-19+13%3A43%3A13&l=20 (dostęp: 17.07.2025).
- Ideologia, NKJP, http://www.nkjp.uni.lodz.pl/index_adv.jsp?query=ideologia&Submit=%C2%A0%C2%A0%C2%A0%C2%A0SZUKAJ%C2%A0%C2%A0%C2%A0&span=0&preserve_order=true&perpage=100&sort=srodek&second_sort=srodek&groupBy=---&groupByLimit=1&m_style=---&m_channel=---&m_date_from=RRRR&m_date_to=RRRR&m_nkjpSubcorpus=balanced&m_title_mono=&m_title_mono_NOT=&m_paragraphKWs_MUST=&m_paragraphKWs_MUST_NOT=&m_text_title=&dumystring=%C4%85%C4%84%C4%87%C4%86%C4%99%C4%98%C5%82%C5%81%C5%84%C5%83%C3%B3%C3%93%C5%9B%C5%9A%C5%BA%C5%B9%C5%BC%C5%BB (dostęp: 17.07.2025).
- Ideologia, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/37970/ideologia> (dostęp: 17.07.2025).
- Kamińska-Szmaj I., *Propaganda, perswazja, manipulacja: próba uporządkowania pojęć*, [w:] *Manipulacja w języku*, red. P. Krzyżanowski, P. Nowak, Lublin 2004, s. 13–27.
- Kultura, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/3479/kultura/1579575/dorobek-cywilizacji> (dostęp: 17.07.2025).
- Lisowska-Magdziarz M., *Analiza tekstu w dyskursie medialnym*, Kraków 2006.
- Milgram S., *Posłuszeństwo wobec autorytetu*, Warszawa 2009.
- Nasz Dziennik, Gazeta.pl, <https://wiadomosci.gazeta.pl/nasz-dziennik> (dostęp: 17.07.2025).

- PAP, *Weto dla genderowej ustawy*, „Nasz Dziennik”, 18.01.2023.
- Poradnik: jak mówić i pisać o grupach narażonych na dyskryminację. Etyka języka i odpowiedzialna komunikacja*, cz. I, <https://etykajezyka.pl/> (dostęp: 17.07.2025).
- Presupozycja*, [w:] *Encyklopedia języka polskiego*, red. S. Urbańczyk, oprac. M. Kucała, Wrocław–Warszawa–Kraków 1991, s. 266.
- Promocja*, WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/13386/promocja (dostęp: 17.07.2025).
- Sądej J., *Ideologiczny eksperyment*, „Nasz Dziennik”, 6.02.2023.
- Sądej J., *Sylwester z propagandą lgbt*, „Nasz Dziennik”, 4.01.2023.
- Starzewski Ł., *RPO: uchylić uchwały „anty-LGBT” tam, gdzie jeszcze obowiązują. 30 samorządów tak zrobiło*, BIP RPO, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-uchwaly-anty-lgbt-samorzady-odpowiedzi-kolejne> (dostęp: 17.07.2025).
- Stefaniuk R., *Perfidna strategia*, „Nasz Dziennik”, 18–19.02.2023.
- Tokarz M., *Argumentacja, perswazja, manipulacja. Wykłady z teorii komunikacji*, Gdańsk 2006.
- Totalitaryzm*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/30198/totalitaryzm> (dostęp: 17.07.2025).
- Tzw.*, WSJP, https://wsjp.pl/haslo/do_druku/6996/tzw (dostęp: 17.07.2025).
- Ustawa*, WSJP, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/7487/ustawa> (dostęp: 17.07.2025).
- Wasylewicz M., *Autorytety medialne – starcie czy wsparcie (?) autorytetów realnych współczesnej młodzieży*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny” 2016, t. 35, z. 1, s. 99–109.
- Wlizio N., *Tranżycja – na czym polega korekta płci?*, *Twójpsycholog*, <https://twojpsycholog.pl/blog/korekta-tranzyja-plci> (dostęp: 17.07.2025).
- Wróbel U., *Sędziowie uwikłani w ideologię*, „Nasz Dziennik”, 3.02.2023.